

**TOETSINGSADVIES OVER HET MILIEUEFFECTRAPPORT
DIJKVERSTERKING OOSTELIJK FLEVOLAND**

19 MAART 2001

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	oordeel over het mer en aanbevelingen voor de besluitvorming	2
2.1	Algemeen.....	2
2.2	Toelichting op het oordeel, overige opmerkingen en aanbevelingen voor de besluitvorming	2

1. INLEIDING

Rijkswaterstaat directie IJsselmeergebied (RDIJ) heeft het voornemen om de dijken van de IJsselmeerpolders te versterken. Het nu voorliggende project betreft de dijkversterking Vossemeerdijk tussen de Roggebotsluis en Ketelhaven en de Ketelmeerdijk tussen Ketelhaven en de Ketelbrug over een totale lengte van ruim 17 kilometer. De IJsselmeerdijk vanaf de Ketelbrug tot aan de Houtribsluizen zal in een later stadium beoordeeld worden.

Bij brief van 12 januari 2001¹ heeft het College van Gedeputeerde Staten van Flevoland de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 24 januari 2001 ter inzage gelegd².

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat over een essentiële tekortkoming in het MER, waarvoor de Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen alvorens de besluitvorming doorgang kan vinden;
- informatie bevat over de inhoud van het MER die van belang is voor de besluitvorming en waarover zij een aanbeveling doet in het advies.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld op 28 maart 1995;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit tot goedkeuring van het definitieve dijkversterkingplan.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een *essentiële tekortkoming*. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

2. OORDEEL OVER HET MER EN AANBEVELINGEN VOOR DE BESLUITVORMING

2.1 Algemeen

De Commissie is van oordeel dat **de essentiële informatie in het MER aanwezig** is, tenminste voor wat betreft het dijkvak Vossemeerdijk tussen de Roggebotsluis en Ketelhaven en de Ketelmeerdijk tussen Ketelhaven en de Ketelbrug. In een later stadium zal het dijkgedeelte vanaf de Ketelbrug tot aan de Houtribsluizen nog beoordeeld dienen te worden.

In de projectnota/MER is de essentiële informatie - die nodig is om het milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming - aanwezig. Dit laat onverlet dat op een beperkt aantal onderdelen de Commissie inhoudelijk commentaar heeft op dit MER, zoals hierna in paragraaf 2.2 is weergegeven.

2.2 Toelichting op het oordeel, overige opmerkingen en aanbevelingen voor de besluitvorming

Integraliteit

De Commissie constateert dat de initiatiefnemer het MER vooral vanuit de optiek van dijkbeheer heeft geschreven en vanuit die invalshoek alternatieven en varianten heeft ontwikkeld. Bij een meer integrale aanpak zouden ook andere alternatieven en varianten in beeld gebracht kunnen worden. Juist op een moment van het aanpakken van de dijk, kan een integrale benadering kansen bieden die anders niet in beeld zouden komen. Op drie onderdelen wil de Commissie in dit advies dan ook nader ingaan, te weten a) natuurontwikkelingsmogelijkheden, b) recreatie voorzieningen en c) grondstoffen. Deze onderdelen hadden - nadrukkelijker dan nu het geval is - bij het MMA meegegenomen kunnen worden.

a) Natuurontwikkelingsmogelijkheden

De mogelijkheden voor natuurontwikkeling worden in de richtlijnen genoemd, maar komen in het MER summier aan bod. Voorlandconstructies in combinatie met dijkverhoging (strandjes, natuuroevers of ondieptes) kunnen ook als onderdeel van de dijkversterking worden beschouwd. Het niet nader willen uitwerken van meer integrale mogelijkheden blijkt ook uit de passage op pagina 159 van het MER:

“Integratie van dijkversterking met het realiseren van recreatievoorzieningen of natuurontwikkelingsprojecten blijkt het totaal vele malen duurder te maken.”

Vooraf op het moment dat er een verandering wordt aangebracht kan het juist relatief goedkoper zijn om ook andere aspecten (en maatregelen) mee te nemen. De hier gekozen invalshoek geeft precies de beperktheid van dit MER aan.

In het MER wordt met name in paragraaf 2.3 op diverse plaatsen aangegeven dat er veel plannen zijn om langs het Ketelmeer zaken te ontwikkelen voor natuur of recreatie. Met die kans wordt in de uitwerking van de plannen verder weinig gedaan.

Mogelijkheden voor natuurlijk beheer van taluds worden niet in het MER genoemd.

- De Commissie adviseert het Bevoegd Gezag om te beoordelen in hoeverre de in het MER genoemde mogelijkheden voor natuurontwikkeling betrokken kan worden bij de uiteindelijke besluitvorming.

b) Recreatie voorzieningen

De aanleg van een strand in het Ketelmeer is onderdeel van het gebiedsgericht beleid. In de uitwerkingsplannen komt dit niet terug. Ook andere recreatieve voorzieningen – ontsluiting, aanlegplaatsen en zwemplaatsen – worden genoemd, maar niet betrokken bij de uitwerking.

Bij een integrale benadering kan gedacht worden aan bijvoorbeeld de mogelijkheid van een dynamische vooroever met overdimensionering, die het erosieprobleem door de forse golfaanval voor geruime tijd zou kunnen compenseren. Landschappelijk is dit een veel gunstiger oplossing, waardoor wellicht met minder zichtbare golfbrekers kan worden volstaan. Voor de recreatie kan een dergelijke aanpak interessant zijn, omdat de oever een strandkarakter zal krijgen.

De Commissie constateert dat alleen langs de Vossemeerdijk een fietspad wordt gemaakt, op initiatief van de gemeente. Een fietspad op de buitendijkse onderhoudsstrook langs de Ketelmeerdijk zou in ieder geval onderdeel moeten uitmaken van het MMA.

- De Commissie adviseert het Bevoegd Gezag om bij de besluitvorming de informatie te verstrekken over de mogelijkheden van een dynamische vooroever en fietspaden en om dit als onderdeel van het MMA te beschouwen. Deze informatie dient betrokken te worden bij de besluitvorming.

c) Grondstoffen

Andere mogelijkheden om meer - dan nu voorgesteld wordt - te doen als gevolg van binnendijkse kleiwinning zijn, door de in dit MER gekozen beperkte invalshoek, buiten beschouwing gebleven. Er worden op dit moment plannen ontwikkeld om een stuk agrarische gebied langs de Vossemeerdijk tussen het Roggebotzand en de Ketelhaven om te vormen tot natuurgebied. De haalbaarheid van dit project kan worden vergroot als uitkomende grond gebruikt kan

worden voor de versterking van dijkgedeelten in de onmiddellijke omgeving⁸. Uit paragraaf 4.3 van het MER blijkt dat er sprake is van sterke kwel in de richting van het Roggebotveld. Dat betekent dat er een bijzonder goede uitgangssituatie is voor natuurontwikkeling. Verderop in het MER, in Hoofdstuk 6 (Landschap, natuur en cultuurhistorie), staat: "Uit oriënterend onderzoek is gebleken dat de grond uit het Roggebotveld niet geschikt is als klei voor dijkenbouw⁹."

De Commissie concludeert op grond van deze informatie, zoals in het MER gegeven, dat er reële mogelijkheden zijn om integraler te werk te gaan. Daarbij vraagt de Commissie zich af of de betreffende grond misschien wel geschikt is voor een andere toepassing. De desbetreffende grond kan mogelijk ook voor andere toepassingen gebruikt worden dan alleen als de nu beoordeelde deklaag van klei.

- De Commissie adviseert het Bevoegd Gezag om deze informatie bij de besluitvorming te betrekken en om daarbij te beoordelen in hoeverre voorkomen kan worden dat gebiedsvreemde grond onnodig van elders wordt aangevoerd en in hoeverre de binnendijkse winplaatsen gebruikt kunnen worden voor natuurontwikkeling, zo mogelijk in combinatie met in het gebied aanwezige kwel.

Klimaatverandering

Tot slot. In het MER staat dat er wordt geanticipeerd op nieuwe inzichten. Echter, ten aanzien van het klimaatverandering wordt verwezen naar rijksbeleid dat wordt gevoerd door het hoofdkantoor van Rijkswaterstaat. Bij het dimensioneren van dijken wordt uitgegaan van de huidige situatie. Er wordt geen rekening gehouden met veronderstellingen over mogelijke klimaatveranderingen. Dit zou strijdig kunnen zijn met het gevoerde beleid op dit punt.

- De Commissie adviseert het Bevoegd Gezag om in samenspraak met de betrokken Ministeries te bezien in hoeverre er bij dit dijkversterkingsplan rekening gehouden dient te worden met mogelijke klimaatveranderingen. Indien dat niet het geval zal zijn, dient te worden aangegeven waarom dat niet nodig is.

⁸ Zie paragraaf 2.4, pagina 31, van het MER.

⁹ Zie pagina 86 van het MER.